

Отримано: 19 вересня 2017 р.

Прорецензовано: 9 жовтня 2017 р.

Прийнято до друку: 13 жовтня 2017 р.

e-mail: yanaponomar17@gmail.com

DOI: 10.25264/2519-2558-2017-67-216-220

Пахомова Т. О. Професійно орієнтований підхід у формуванні англомовної читацької компетентності в учнів професійних ліцеїв технічного профілю / Т. О. Пахомова, Я. С. Пономаренко // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». – Острог : Вид-во НаУОА, 2017. – Вип. 67. – С. 216–220.

УДК: 377.36:37.02:811.111

**Тетяна Олександрівна Пахомова,
Яна Сергіївна Пономаренко,**
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя

ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ АНГЛОМОВНОЇ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ ПРОФЕСІЙНИХ ЛІЦЕЇВ ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Стаття присвячена проблемі формування професійно орієнтованої англомовної читацької компетентності в учнів професійних ліцеїв технічного профілю. Проаналізовано шляхи вирішення питання, що досліджується, у руслі професійно орієнтованого підходу.

Ключові слова: читацька компетентність, професійно орієнтований підхід, англомовна підготовка учнів, професійний ліцей технічного профілю.

**Татьяна Александровна Пахомова,
Яна Сергеевна Пономаренко,**
Запорожский национальный университет, г. Запорожье

ПРОФЕСИОНАЛЬНО ОРИЕНТИРОВАННЫЙ ПОДХОД В ФОРМИРОВАНИИ АНГЛОЯЗЫЧНОЙ ЧИТАТЕЛЬСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ УЧЕНИКОВ ПРОФЕСИОНАЛЬНЫХ ЛИЦЕЕВ ТЕХНИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ

Стаття посвящена проблеме формирования профессионально ориентированной англоязычной читательской компетентности у учеников профессиональных лицеев технического профиля. Проанализированы пути решения исследуемого вопроса в русле профессионально ориентированного подхода.

Ключевые слова: читательская компетентность, профессионально ориентированный подход, англоязычная подготовка учеников, профессиональный лицей технического профиля.

**Tetiana Pakhomova,
Yana Ponomarenko,**
Zaporizhzhya National University, Zaporizhzhya

PROFESSIONALLY ORIENTED APPROACH IN FORMATION OF ENGLISH LANGUAGE COMPETENCE IN READING OF PUPILS OF PROFESSIONAL LYCEUMS OF TECHNICAL PROFILE

The article deals with teaching of pupils of professional lyceums of technical profile. It deals with professionally oriented reading in English. The actuality of the common article is determined by the necessity to find the ways of solving the problem of formation of professionally oriented English language competence in reading. The aim of the article is to define the current state of problem of formation of professionally oriented English language competence in reading of pupils of professional lyceums of technical profile. General research methods such as analysis of scientific methodological literature and generalization of scientists' views according to the problem were applied. The main ways of solving the problem of formation of professionally oriented English language competence in reading are distinguished: usage of modern methods, techniques, technologies; creation of methodology of learning of different types of reading in English; definition of different stages of working with text.

Key words: competence in reading, professionally oriented approach, pupils' English language training, professional lyceum of technical profile.

Зміни у системі середньої освіти, суспільстві та на ринку праці вплинули на виникнення нових типів професійно-технічних навчальних закладів. Серед них певне місце займають професійні ліцеї технічного профілю. Сучасному ринку праці все більше потрібні кваліфіковані робітники, які мають сформовану професійно орієнтовану англомовну читацьку компетентність.

Проблема навчання професійно орієнтованого англомовного читання учнів професійних ліцеїв вирішується в контексті з іншими видами іншомовної мовленнєвої діяльності (С. М. Вдович, О. В. Палка [7], Б. В. Возниця [1], М. Голяк [2], Ж. В. Короленко [3], О. В. Невмержицька [4], І. Олійник [5], Т. О. Пахомова, Я. С. Сенченко [6], В. О. Сирецька [8] та ін.). В зарубіжній методичці, на відміну від вітчизняної, існують дослідження, які присвячені проблемі формування англомовної читацької компетентності в учнів професійно-технічних навчальних закладів (Ch. Rewadee, R. Saowalak [9], Erna Dwi Jayanti [10] та ін.).

Метою статті є вивчення сучасного стану проблеми формування професійно орієнтованої англомовної читацької компетентності в учнів професійних ліцеїв технічного профілю. Для досягнення мети вирішувалось завдання розглянути шляхи розв'язання питання, що досліджується, у руслі професійно орієнтованого підходу.

За результатами тестування та анкетування, проведеного В. О. Сирецькою, учні технічного ліцею мають «низький рівень володіння іноземною мовою» і «негативне ставлення до її вивчення» [8, с. 124]. М. Голяк стверджує, що вони «часто не здатні використовувати іноземну мову у своїй професійній діяльності, а це негативно позначається на якості їхньої роботи»

та на конкурентоздатності на ринку праці» [2, с. 89]. На думку С. М. Вдович та О. В. Палки, «часто-густо навички та вміння читати, розуміти написане і переказувати прочитане своїми словами погано розвинуті в учнів професійно-технічних навчальних закладів» [7, с. 76].

В якості основних причин незадовільного рівня володіння іноземною мовою, наслідком якого є сформована на невисокому рівні професійно орієнтована англомова читацька компетентність в учнів професійних ліцеїв, дослідники називають: 1) недостатню кількість годин; 2) негативне ставлення учня до предмета; 3) неоднорідність груп; 4) зміну ролі викладача (викладач стає організатором, особою, яка допомагає збирати матеріали, а не джерелом знань і навчаючим елементом); 5) обмежений вибір підручників тощо [7, с. 116]. Ерна Дві Jayanti має схожу точку зору щодо стану розробленості матеріалів для англомовного читання і звертає увагу, що їх «необхідність для професійних ліцеїв все ще ігнорується» [10, с. 3]. При цьому, як зауважує вчена, не враховуються професійні потреби тих, хто навчається.

Отже, недостатня англомова підготовка учнів професійних ліцеїв технічного профілю зумовлює пошук ефективних методик формування професійно орієнтованої англомовної читацької компетентності. Шляхи вирішення даної проблеми дослідники вбачають у: 1) використанні методів, прийомів та технологій навчання іншомовного читання (С. М. Вдович, О. В. Палка [7], В. Возниця [1], М. Голяк [2], Ж. В. Короленко [3], О. В. Невмержицька [4], І. Олійник [5], Т. О. Пахомова, Я. С. Сенченко [6] та ін.); 2) створенні методики навчання різних видів/типів іншомовного читання (С. М. Вдович, О. В. Палка [7], Ж. В. Короленко [3] та ін.); 3) визначенні і врахуванні етапів роботи з іншомовним текстом для читання (В. О. Сирецька [8], Ерна Дві Jayanti [10]).

Перший шлях у розв'язанні питання формування професійно орієнтованої англомовної читацької компетентності полягає у використанні методів, прийомів та технологій навчання іншомовного читання: технології мовного портфеля (С. М. Вдович, О. В. Палка [7], Ж. В. Короленко [3]); «методу створення карти життя» (Б. В. Возниця [1]); «методу ситуативного навчання» (М. Голяк [2]); інформаційно-комунікативних технологій та «методу визначення етнокультурної навченості» (О. В. Невмержицька [4]), методу проектів (І. Олійник [5]) та ін.

С. М. Вдович, Ж. В. Короленко, О. В. Палка вважають доцільним використання технології мовного портфеля для навчання іншомовного читання учнів професійних ліцеїв у взаємозв'язку з іншими видами іншомовної мовленнєвої діяльності. Ж. В. Короленко звертає увагу на те, що «учень повинен складати своє чітке досьє/портфоліо про ті компетенції, якими він володіє», в тому числі компетенції в читанні [3, с. 14]. Ж. В. Короленко та О. В. Палка відзначають, що мовний портфель відображає рівень оволодіння учнями іншомовними вміннями читання: самооцінювати та самоконтролювати рівень сформованості професійно орієнтованої англомовної читацької компетентності; усвідомлювати власний прогрес у читанні; систематизувати документально підтверджений досвід використання іншомовного читання. Вказуючи на особливості технології мовного портфелю, С. М. Вдович, О. В. Палка, зауважують, що вона сприяє виявленню прогалин, труднощів, які виникають при читанні.

З огляду на те, що урок іноземної мови в профтехучилищі повинен бути спрямований в основному на усну практику, яка будується на базі читання і, в свою чергу, є основою читання, Б. В. Возниця пропонує використовувати «метод створення карти життя» (Life Map) [1, с. 60]. «Карта життя» представляє собою схему/діаграму, яка призначена для візуалізації корисної інформації, отриманої в процесі англомовного читання. Як зазначає автор, учні за допомогою англомовного читання з'ясовують зв'язки, пояснюють відносини між об'єктами, процесами або явищами, які зображені на карті. Б. В. Возниця вважає за необхідне використовувати даний прийом на підготовчому етапі роботи з текстом для охоплення змісту, запису основних ідей під час англомовного читання. На думку науковця, «метод створення карти життя» розвиває такі вміння читання, як: вміння самостійно знаходити необхідну інформацію, творчо опрацювати та використовувати її в майбутній навчально-професійній діяльності.

М. Голяк вбачає шляхи підвищення ефективності навчання іншомовного читання у використанні «методу ситуативного навчання». Найважливішою характеристикою даного методу, як стверджує автор, є моделювання ситуацій (реальних, уявних, проблемних, конкретних, фантастичних, проблемно-інформаційних тощо), які розвивають інтерес до читання. На думку дослідниці, в умовах англомовного середовища професійних ліцеїв, ситуації повинні бути максимально наближені до майбутньої реальної професійної діяльності учнів. Цінність «ситуативного методу» науковець вбачає у тому, що учні вчать використовувати здобуті професійні знання, вміння і навички на практиці. Окрім цього, М. Голяк звертає увагу на те, що на викладачів іноземної мови у професійно-технічних навчальних закладах покладаються особливі завдання: з одного боку, покращити майстерність іншомовного читання, з іншого боку – сприяти вивченню курсу професійно спрямованої англійської мови (ESP), який би дозволив їм вивчити спеціальну професійну лексику, допоміг би поглибити знання зі спеціальних дисциплін за допомогою читання спеціальної літератури англійською мовою, дав змогу використовувати мову для майбутнього фаху, підготувавшись до типових професійних ситуацій» [2, с. 89].

Формуванню «просунутої комунікативної компетенції в читанні» в умовах середньої професійної освіти сприяє, за ствердженням О. В. Невмержицької, використання «етноорієнтованої методики навчання» іншомовного читання. Дана методика передбачає використання інформаційно-комунікативних технологій та методу визначення етнокультурної навченості. Головними аргументами на користь інформаційно-комунікативних технологій для формування «просунутої комунікативної компетенції в читанні» вчена вважає: 1) доступність освітніх комунікацій (можливість кожного учня користуватися усіма ресурсами навчального закладу); 2) відкритий доступ до використання різних інформаційно-комунікативних навчальних технологій (електронних підручників, посібників, журналів, електронних бібліотек, пошукових систем, освітніх веб-сайтів і порталів, інтерактивного відео, мультимедійні освітні системи, віртуальні тренажери, конференції тощо); 3) відповідність інформаційного забезпечення індивідуальним особливостям учнів, їх рівню підготовки, професійній спеціалізації; 4) побудова навчальної інформації на основі міжпредметних зв'язків в крупні проблемно-тематичні циклі; 5) регулярна оновлюваність освітніх комунікацій; 6) дотримання принципу інтерактивності. Науковець дотримується думки, що в процесі впровадження інформаційно-комунікативних у процес навчання іншомовного читання реалізуються наступні можливості: по-перше, перехід від навчання в навчальних класах до навчання в будь-якому місці (бібліотеці, фойє театру, на екскурсії, фотогалереї тощо) і в будь-який час; по-друге, заміна регулятивних занять на індивідуальні; по-третє, перехід учнів з категорії користувачів електронних ресурсів в категорію авторів нових навчальних медіапорталів тощо.

«Метод визначення етнокультурної навченості», за словами О.В. Невмержицької, може показувати як стан процесу навчання іншомовного читання, який залежить від майстерності викладача, так і ті зміни, які досягаються його зусиллями в удосконаленні даного процесу. При цьому, цей метод являє собою систему правил та операцій, необхідних для навчання процесу етнокультурного розвитку особистості, а також причин, які впливають на його кінцевий результат [4, с. 42]. Дослідниця виділяє наступні показники якості «етнокультурної навченості» до «просунутої комунікативної компетенції в читанні»: 1) читання аутентичних текстів різних жанрів з використання різноманітних стратегій/видів читання; 2) трансформація текстів; 3) знайомство з різними типами текстів; 4) закономірності побудови, специфічні засоби і способи організації, структурування та мовного формування текстів різних типів; 5) характеристика функціональних стилів (підстилів) професійної мови [4, с. 41].

Розвитку вмінь і навичок іншомовного читання у взаємозв'язку з іншими видами мовленнєвої діяльності, на думку та І. Олійник, сприяє метод проектів. Одним з етапів підготовки навчального проекту є читання англomовної літератури з теми проекту та підбір необхідних матеріалів [5, с. 31]. Автор стверджує, що використання методу проектів сприяє вдосконаленню вмінь працювати з текстами різних стилів і жанрів; формуванню навичок самостійно здобувати необхідну інформацію не лише з підручників, а й з інших джерел; врахуванню професійних інтересів та індивідуальних здібностей учнів. Найсуттєвішими характеристиками професійно орієнтованих проектів в навчанні англійської мови в професійному ліцеї, на думку Т. О. Пахомової, Я. С. Сенченко, є: системність, автономність, результативність, універсальність, концептуальність, теоретико-практична цінність і професійна спрямованість [6, с. 127]. І. Олійник звертає увагу, що під час створення проекту у процесі читання текстів учні знайомляться з культурою англomовних країн і збагачують власне розуміння інших культур.

Другий шлях вирішення проблеми формування професійно орієнтованої англomовної читацької компетентності в учнів професійних ліцеїв дослідники вбачають у створенні методики навчання різних видів/типів іншомовного читання: читання з метою збільшення словника, екстенсивного читання, детального читання (О. В. Палка [7]); «пізнавального іншомовного читання», «читання з подальшими відповідями» (С. М. Вдович, О. В. Палка [7]); «агресивного іншомовного читання» (Ж. В. Короленко [3]), та ін.

Говорячи про типи англomовного читання в професійних ліцеях, найефективнішими О. В. Палка вважає читання з метою збільшення словника, екстенсивне читання, детальне читання [7]. Як наголошує дослідниця, при вивченні англійської мови з професійною метою на початковому етапі є читання з метою збільшення словника. При цьому, на думку вченої, такий тип читання найдоцільніше застосовувати на етапі підготовки учнів до інтегрованих занять і виробничої практики, під час яких їм доведеться розпізнавати велику кількість слів автоматично та використовувати читання як засіб отримання нової професійної інформації.

О. В. Палка відзначає, що навички швидкого розпізнавання слів у тексті приходять у процесі екстенсивного читання та вивчення нових слів. На думку дослідниці, читання само по собі не забезпечує повністю зростання словникового запасу. Дослідниця наголошує, що крім екстенсивного читання, студенти повинні вчити слова. З огляду на це, науковець вважає за необхідне, виділити з великої маси незнайомих слів ті, які заслуговують першочергової уваги учнів, тобто виділити так звані «ключові слова» (найважливіші слова у тексті, найпотрібніші як для організації роботи з текстом, так і для сприйняття інформації в майбутньому).

Інший тип читання, який виділяє О. В. Палка при навчанні англійської з професійною метою – детальне читання текстів, тобто читання, яке дозволяє учневі продемонструвати добре розуміння деталей тексту, отримати нову інформацію та використати її при виконанні інших завдань. Саме цей тип читання дослідниця вважає за доцільне використовувати під час інтегрованих занять і виробничої практики. Детальне читання, на думку науковця, вимагає від учня пошуку інформації, схованої у довгих складних реченнях, переобтяжених другорядною інформацією; аналізу дискурсивної структури тексту та використання текстової інформації для професійної діяльності. Зазначені вище типи читання, за словами вченої, якнайбільше відповідають інтересам учнів.

С. М. Вдович та О. В. Палка в своєму дослідженні пропонують методику навчання «пізнавального іншомовного читання» та «читання з подальшими відповідями» [7, с. 75–77]. Під «пізнавальним читанням» дослідники розуміють такий вид читання, який допомагає учням, по-перше, проявляти вибірковий інтерес до друкованої інформації, з меншими затратами сил добувати з неї потрібні знання; по-друге, розв'язувати життєві, ділові, пізнавальні завдання за допомогою поєднання цього виду читання з іншими видами активності [7, с. 76]. Науковці дотримуються думки, що здатність до пізнавального читання слід розвивати за допомогою наступних прийомів: 1) «запис» і «читання» слів із допомогою умовних графічних знаків (кружечків), що позначають букви, квазічитання; 2) розв'язання пізнавальних завдань із допомогою квазічитання; 3) розв'язання пізнавальних завдань із допомогою першого читання; 4) читання варіантів текстів і розв'язання пізнавальних завдань при читанні; 5) читання книг, що пропонуються учням у вигляді друкованого тексту на розкритому форматі паперу (слід скласти папір, зшити книжку, художньо оформити, пояснити слова, поставити питання до тексту); 6) вибір твору для заучування; 7) читання, роздуми, враження тощо [9, с. 76]. Серед умов розвитку «пізнавального читання» в професійних ліцеях дослідники визначають: вільний вибір завдань або текстів для іншомовного читання, вияв власного читацького смаку, переказування змісту прочитаних книг іншими, виховання шанобливого ставлення до книг тощо.

Стосовно «читання з подальшими відповідями» С. М. Вдович та О. В. Палка пропонують використовувати спеціально розроблену викладачем систему запитань до того чи іншого іншомовного тексту. Така система запитань, по-перше, робить читацьку діяльність активною, по-друге, дозволяє учням професійних ліцеїв здійснювати самоконтроль за засвоєнням інформації. Як зауважують вчені, зробити іншомовне читання вибіркоким, розвинути вміння знаходити потрібну інформацію в тексті допомагає першочергове ознайомлення з переліком питань та подальше (вже цілеспрямоване на пошук конкретних відповідей) читання тексту. При цьому, доцільно проводити змагання між учнями під час роботи з іншомовним текстом. За твердженнями С. М. Вдович та О. В. Палки, в процесі «читання з подальшими відповідями» учні професійних ліцеїв повинні навчитися працювати з текстом, а саме: орієнтуватися у його змістовому полі, визначати структуру тексту, виявляти у змісті головне, співвідносити і виокремлювати основні факти й деталі, причини і наслідки, відповідати на питання, передбачати зміст тексту тощо. Дослідники акцентують увагу, що цей вид читання підходить для засвоєння текстів різних видів і рівнів складності.

Ж. В. Короленко наголошує на ефективності методики «агресивного іншомовного читання». Під «агресивним іншомовним читанням» вчена розуміє інтенсивне осмислення прочитаної іншомовної інформації, що вимагає виявлення основного значення, основних ідей, деталей тексту і встановлення його особистісної цінності для читача [3, с. 18]. Так, дослідниця вказує на алгоритм методики «агресивного читання»: 1) виявлення ідей тексту; 2) визначення головної теми тексту; 3) визначення особливостей мислення автора; 4) розкриття ролі дрібних деталей для розуміння, розвитку, пояснення та ілюстрації головної ідеї; 5) використання генетично закладеної в людині здатності швидко аналізувати значення слів; 6) сприйняття текстового матеріалу в цілому; 7) аналіз авторських засобів організації тексту, його жанру, стилю, підмови (субмови).

Ж. В. Короленко доведено, що розвитку «агресивного іншомовного читання» сприяє використання текстової технології. Метою текстової технології є смислова обробка інформації тексту чотирьох типів (загальнонауковий, соціально-побутовий, біографічний та граматичний) на основі «агресивного читання» для складання понятійно-смислової карти змісту тексту. Текстова технологія передбачає: 1) вибір епістемі (навчально-пізнавальної теми); 2) виділення смислових вузлів (компонентів) епістемі; 3) розкриття змісту кожного смислового вузла (компонента) за допомогою понятійного вузла; 4) з'ясування способу співвіднесення смислового і понятійного вузлів: послідовно-ієрархічний, локально-розщеплюючий, локально-вибірчий; 5) відстеження послідовно-ієрархічної співвіднесеності здійснюється у загальнонаукових і граматичних текстах; локально-розщеплюючої співвіднесеності – соціально-побутових текстах, а локально виборчої – біографічних текстах; 6) створення вторинного тексту на основі отримання понятійно-смислової карти [3, с. 18].

Третім шляхом розв'язання проблеми професійно орієнтованої англomовної читацької компетентності є визначення і врахування етапів роботи з текстом (В. О. Сирецька, Erna Dwi Jayanti та ін.). В. О. Сирецька виділяє три етапи роботи з іншомовним текстом в технічному ліцеї: 1) дотекстовий; 2) текстовий; 3) післятекстовий [8, с. 124]. На думку дослідниці, на першому етапі основними завданнями є: 1) створювати необхідний рівень мотивації учнів; 2) активізувати наявні фонові знання і досвід мовленнєвого та соціокультурного характеру; 3) скорочувати рівень мовних, мовленнєвих і соціокультурних труднощів і підготувати учнів до адекватного сприйняття складних в мовному і мовленнєвому плані і важливих за змістом окремих моментів тексту, використовуючи завдання випереджаючого характеру. Як стверджує науковець, другий етап допомагає, по-перше, продовжувати формування відповідних мовних навичок і мовленнєвих умінь; по-друге, контролювати ступінь сформованості різних мовних навичок і мовленнєвих умінь; по-третє, розвивати уміння інтерпретації тексту. На третьому етапі, вчена зазначає, що учні повинні уміти: 1) використовувати текст в якості мовної (мовленнєвої) змістовної опори для розвитку в усному і письмовому мовленні; 2) розвивати різні когнітивні, інформаційно-комунікативні вміння, пов'язані з умінням систематизувати і узагальнювати отриману інформацію; 3) інтерпретувати образно-схематичну інформацію (карти, схеми, графіки), а також переводити вербальний текст в графічні схеми і таблиці; 4) скорочувати текст або виділяти суть тексту; 5) використовувати отриману інформацію в дослідницькій роботі.

В. О. Сирецька дотримується думки, що без дотекстового етапу роботи з іншомовним текстом в принципі неможливо сформувати механізми прогнозування та ігнорування невідомого матеріалу, а також забезпечити формування таких видів читання, як переглядове і пошукове. Крім цього, дослідниця підкреслює, що післятекстовий етап роботи з іншомовним текстом буде присутній лише в тому випадку, коли іншомовний текст використовується не тільки як засіб формування вміння читати, а й для розвитку продуктивних умінь комунікативної діяльності учнів на іноземній мові.

В процесі навчання ефективного іншомовного читання автором підкреслюється необхідність формування основних базових технологій роботи з текстом, які включають наступні вміння: ігнорувати невідому лексику, якщо вона не заважає виконанню поставленого завдання; читати за ключовими словами; виокремлювати потрібну інформацію; працювати зі словником; використовувати виноски і коментарі, що зустрічаються в тексті; інтерпретувати і трансформувати текст. В. О. Сирецька стверджує, що у випадку, коли читання розглядати не тільки як навичку, яка синонімічна поняттю «бігле читання» уголос або мовчки, а як вміння, то в першу чергу, необхідно навчити учнів: розізнати тип тексту, його комунікативне призначення, мовні та мовленнєві особливості його побудови, випадки прояву особливостей мовної культури; орієнтуватися в дискурсивній структурі різних типів текстів; інтерпретувати зміст тексту, його переваги та недоліки щодо висловлюваних ідей, способів передачі емоційного стану ситуації, мови тексту; відокремлювати факти від приватних думок і суб'єктивних суджень тощо.

Erna Dwi Jayanti також виділяє три етапи роботи з текстом: 1) передчитання (pre-reading), 2) читання (while-reading) або інтерактивний процес (interactive process), 3) післячитання (post-reading). На думку Erna Dwi Jayanti, необхідно враховувати *мікро-уміння* (micro-skills) та *макро-уміння* (macro-skills) в процесі навчання читання. До мікро-умінь, як зауважує дослідниця, належать уміння: відрізнати графеми і орфографічні моделі англійської мови; зберігати в короткостроковій пам'яті різних за величиною відрізків тексту; розпізнавати частини мови (іменник, дієслово та ін.), часи дієслова, правила тощо; впізнавати, що одне значення може бути виражено різними граматичними формами [10, с. 29–30]. До макро-умінь, як зазначає вчена, належать уміння: впізнавати риторичні форми письмового дискурсу і розуміти їх значення для інтерпретації; визначати комунікативну функцію письмового тексту відповідно до його форми та мети; визначати контекст, який не зрозумілий; бачити зв'язки між подіями; розпізнавати пряме і переносне значення (literal and implied meanings); використання різних стратегій читання scanning and skimming та ін. [10, с. 30].

Таким чином, у сучасних вітчизняних дослідженнях проблема навчання англomовного читання учнів професійних ліцеїв вирішується у взаємозв'язку з іншими видами іншомовної мовленнєвої діяльності. В зарубіжній методиці, на відміну від вітчизняної, питанню формування англomовної читацької компетентності учнів професійно-технічних навчальних закладів присвячені спеціальні дослідження. Згідно з отриманими результатами, учні професійних ліцеїв технічного профілю мають недостатній рівень володіння іноземною мовою взагалі і зокрема професійно орієнтованою англomовною читацькою компетентністю. До найефективніших шляхів розв'язання досліджуваної проблеми належать: використання сучасних методів, прийомів та технологій (технологія мовного портфеля, «метод створення карти життя», «метод ситуативного навчання», інформаційно-комунікативні технології, «метод визначення етнокультурної навченості», метод проектів та ін.); створення методики навчання різних видів/типів англomовного читання в професійних ліцеях (читання з метою збільшення словника, екстенсивного читання, детального читання, «пізнавального іншомовного читання», «читання з подальшими відповідями», «агресивного іншомовного читання» та ін.); визначення поетапної роботи з текстом.

Література:

1. Возниця Б. В. Використання методу «Life Map» («Карта життя») на уроках англійської мови для розвитку зв'язного мовлення учнів / Б. В. Возниця // Таврійський вісник освіти. – 2017. – № 1. – С. 60–65.
2. Голяк М. Формування професійних якостей майбутніх фахівців туристичної галузі у процесі іншомовної підготовки у ПТНЗ / М. Голяк // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2013. – № 4. – С. 87–95.
3. Короленко Ж. В. Формирование текстовой компетенции учащихся лицея в иноязычном образовательном пространстве : автореферат дис.... кандидата педагогических наук : 13.00.08 / Ставроп. гос. ун-т. – Ставрополь, 2006. – 27 с.
4. Невмержицкая Е. В. Этноориентированная методика обучения иностранному языку в системе среднего профессионального образования : автореферат дис.... доктора педагогических наук : 13.00.02 / Невмержицкая Елена Викторовна. – Москва, 2011. – 51 с.
5. Олійник І. Використання методу проекту на уроках англійської мови // Профтехосвіта. – 2012. – №10. – С. 29–33.
6. Пахомова Т. О. Професійно орієнтовані проекти в навчанні англійської мови учнів професійних ліцеїв / Т. О. Пахомова, Я. С. Сенченко // Сучасні соціально-гуманітарні дискурси: матер. Всеукр. наук. конф., 21 березня 2015 року. – Дніпропетровськ: Дніпр. нац. ун-т ім. О. Гончара, 2015. – С. 124–127.
7. Сучасні освітні технології мовної підготовки майбутніх фахівців сфери обслуговування: методичний посібник / ав.: Вдович С. М., Палка О. В. – К. : Педагогічна думка, 2013. – 128 с.
8. Сырецкая В.А. Текст в системе коммуникативной деятельности учащихся на занятиях по иностранному языку в техническом лицее // Совершенствование и внедрение системы менеджмента качества образования: сб. материалов региональной научно-методической конференции, посвященной 75-летию ГОУ ВПО «Сибирская государственная геодезическая академия», 6–7 февраля 2008 г., Новосибирск. – Новосибирск: СГГА, 2008. – С. 123–125.
9. Chantoem Rewadee, Rattanavich Saowalak Just-in-Time Teaching Techniques through Web Technologies for Vocational Students' Reading and Writing Abilities // English Language Teaching, Vol. 9, No. 1; 2016. – P. 65–76.
10. Erna Dwi Jayanti Developing Reading Learning Materials for the Grade X Students of Computer Engineering and Networking Program at SMKN 1 Pundong in the Academic Year of 2014/2015 : A Thesis. – English Education Department, Faculty of Languages and Arts, Yogyakarta State University, 2015. – 324 p.